

Ahmed proti Rakousku, rozsudek ze dne 17. 12. 1996

Stěžovatel: Ahmed

Žalovaný stát: Rakousko

Číslo stížnosti: 25964/94

Datum: 17.12.1996

Článek Úmluvy: čl. 3

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: mučení, nelidské zacházení, ponižující zacházení

Český právní řád: čl. 7 Listiny základních práv a svobod

Významnost: 2

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

17. prosince 1996

VĚC AHMED

(Rozsudek ve věci Ahmed versus Rakousko)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a příslušnými ustanoveními Jednacího řádu B jako Senát, který tvořili následující soudci: R. Bernhardt, předseda, Thór Vilhjálmsson, F. Matscher, C. Russo, A. Spielmann, L. Wildhaber, D. Gotchev, K. Jungwiert, P. Kuris a dále H. Petzold, tajemník Soudu, a P. J. Mahoney, zástupce tajemníka Soudu, po neveřejné poradě, která se konala ve dnech 24. dubna, 28. června a 27. listopadu 1996, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

Případ byl Soudu předán Evropskou komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) 11. září 1995 v tříměsíční lhůtě stanovené článkem 32 § 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti (č. 25964/94) proti Rakouské republice, předložené Komisi podle článku 25 somálským občanem, panem Sharifem Husseinem Ahmedem 13. prosince 1994.

Požadavek Komise vycházel z článku 44 a 48 a z prohlášení, jímž Rakousko uznalo obligatorní pravomoc Soudu (článek 46). Předmětem uvedené žádosti bylo získání rozhodnutí, zda by v případě deportace žadatele do Somálska skutkový děj případu zakládal porušení závazků žalovaného státu podle článku 3 Úmluvy.

2. V odpovědi na dotaz učiněný podle ust. 35 § 3 (d) Jednacího řádu B žadatel uvedl, že si přeje

osobně se zúčastnit řízení, a ustanovil advokáta, který ho bude zastupovat (ust. 31). Dne 23. května 1996 předseda Senátu povolil tomuto advokátovi užívat německý jazyk v písemném i ústním řízení (ust. 28 § 3).

3. Do ustaveného Senátu byl z moci úřední jmenován F. Matscher, zvolený soudce rakouské národnosti (článek 43 Úmluvy), a R. Bernhardt, místopředseda Soudu (ust. 21 § 4 /b/). Dne 29. září 1995 vylosoval předseda Soudu R. Ryssdal za přítomnosti tajemníka dalších sedm členů, a to pány Thóra Vilhjálmssona, A. Spielmanna, F. Bigiho, L. Wildhabera, D. Gotcheva, K. Jungwierta a P. Kurise (článek 43 in fine Úmluvy a ust. 21 § 5). Následně pan C. Russo, zastupující soudce, nahradil pana Bigiho, který zemřel (ust. 22 §§ 1 a 2 a ust. 24 § 1).
4. Pan Bernhardt z titulu předsedy Senátu (ust. 21 § 6) prostřednictvím tajemníka konzultoval se zástupcem rakouské vlády (dále jen „Vláda“), právním zástupcem žadatele a delegátem Komise postup soudního řízení (ust. 39 § 1 a 40). Následně obdržel tajemník 23. dubna 1996 vyjádření Vlády a 26. dubna vyjádření žadatele. Dne 10. června 1996 Komise předložila tajemníkovi různé dokumenty, které si vyžádal na základě pokynů předsedy.
5. Dne 15. prosince 1994 předseda Komise upozornil rakouskou vládu podle ust. 36 Jednacího řádu Komise, že by bylo žádoucí v zájmu obou stran a řádného průběhu řízení, aby žadatel nebyl deportován dříve, než bude skončeno příští zasedání Komise. Komise použila tohoto ust. 36 několikrát. Dne 2. října 1996 zástupce tajemníka Soudu informoval Vládu, že výše uvedené opatření je i nadále doporučeno podle ust. 38 § 2.
6. Dne 28. února 1996 Vláda požádala Soud, aby případ vyškrtl ze svého seznamu na základě toho, že když 22. listopadu 1995 žadatel obdržel pozastavení vyhoštění na obnovitelnou dobu jednoho roku (viz níže uvedený odst. 23), ztratil tím statut oběti v rámci znění článku 25 § 1 Úmluvy. Kancelář tajemníka obdržela 22. a 25. března dopisy, ve kterých žadatel a delegát Komise, kteří byli konzultováni v souladu s ust. 51 § 2, žádali Soud, aby žádosti Vlády nevyhověl. Delegát Komise se vyjádřil následovně:

“ Z vyjádření rakouské vlády vyplývá, že žadatel nemíní ustoupit a že žádná informace o smírném vyrovnání případu nebyla předána Soudu. Proto jediným možným důvodem pro zrušení případu může být druhý odstavec ust. 51 § 2 Jednacího řádu B. totiž že „...z jakéhokoliv jiného důvodu není další vyšetřování případu opodstatněným

S přihlédnutím k rozsudku ve věci Vijayanathan a Pusparajah v. Francie z 27. srpna 1992 (Série A č. 241-B) se jeví, že ztráta statutu oběti nevede Soud k tomu, aby případ zrušil, ale aby až na konci běžného postupu prohlásil, že nemůže vyřešit skutkovou podstatu případu. Nevidím způsob, jakým by údajná ztráta statutu oběti mohla ospravedlnit jakoukoli jinou formu postupu vzhledem k tomu, že ve zmíněných dvou případech žalovaná Vláda přednesla předběžnou námitku. Proto nemohu souhlasit s postupem prosazovaným rakouskou vládou... „

Dne 24. dubna 1996 Soud zamítl žádost o zrušení případu shledávaje, že z důvodů nedostatku smírného vypořádání či domluvy mezi stranami nebyly podmínky dané ust. 51 § 2 splněny.

7. V souladu s rozhodnutím předsedy se veřejné zasedání konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu 25. června 1996. Soud předtím vykonal přípravné řízení.

K Soudu se dostavili:

(a) za Vládu F. Cede, vyslanec, právní poradce. Spolkově ministerstvo zahraničí, zástupce Vlády. J. Rohrbock, Spolkově ministerstvo vnitra, 1. Siessová, Spolkově kancléřství, E. Bertagnoliová. Spolkově ministerstvo zahraničí, poradci;

(b) za Komisi J. - C. Geus, delegát;

(c) za žadatele W. Vacarescu. advokát praktikující v Grazu, právní zástupce.

Soud vyslechl úvodní přednesy pánů Geuse, Vacaresca a Cedeho.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Okolnosti případu
2. Uznání a zrušení statutu uprchlíka
3. Pan Ahmed, somálský občan narozený v roce 1963, v současné době žije v Grazu (Štýrsko).
4. Dne 10. října 1990 opustil Somálsko. Na letiště ve Vídni přiletěl 30. října přes Sýrii a Holandsko.
5. O status uprchlíka požádal 4. listopadu 1990 a 27. listopadu toho roku byl vyslechnut u nižšího úřadu rakouské veřejné bezpečnosti. Při této příležitosti prohlásil, že jeho strýc je aktivním členem organizace United Somali Congress (dále jen „USC“) a že jeho otec a bratr, ačkoliv nejsou členy USC, spolupracovali se strýcem a byli proto v květnu 1990 popraveni. Od té doby byli on i jeho rodina podezřelí z příslušenství k USC a účasti na protestních akcích. Byl mu zabaven automobil a on sám byl napaden, o čemž svědčila stále ještě viditelná jizva na jeho levém předloktí. Opustil Somálsko ze strachu před uvězněním a popravením.
6. Dne 19. dubna 1991 úřad štýrské veřejné bezpečnosti žádost zamítl, ale po odvolání žadatele ministr vnitra toto rozhodnutí 15. května 1992 zrušil a přiznal mu status uprchlíka podle Ženevské konvence (viz níže uvedený odst. 24). Shledal, že pan Ahmed nemohl být žádán, aby se vrátil do své vlasti, vzhledem k jeho aktivitám v opozičním hnutí a celkové situaci ve zmíněné zemi. Jeho prohlášení, která se ukázala být pravdivými, byla důvodem k obavám, že by v případě návratu do Somálska trpěl perzekucí ve smyslu Ženevské konvence.
7. Dne 15. červenec 1994 Spolkový úřad pro uprchlíky v Grazu, jednaje v souladu s článkem 5 §§ 1 a 3 zákona o právu na azyl (viz níže uvedený odst. 25), nařídil zrušení žadatelova statutu uprchlíka. Toto rozhodnutí následovalo rozsudek Zemského soudu v Grazu z 25. srpna 1993, kterým tento soud žadatele odsoudil ke dvěma a půl roku vězení za pokus o loupež; spolu se společníkem pan Ahmed udeřil kolemjdoucího do tváře a pokusil se ukrást jeho peněženku.
8. Dne 12. září 1994 ministr vnitra zamítl žadatelovo odvolání. Upozornil, že podle článku 5 §§ 1 a 3 zákona o právu na azyl uprchlík ztrácí status uprchlíka, jestliže spáchá „zvláště závažný zločin“ ve smyslu článku 33 § 2 Ženevské konvence. Článek 37 § 4 zákona o cizincích (viz níže uvedený odst. 28) ukazuje, že podle legislativy tento výraz znamená každý zločin s možností trestu odnětí svobody na dobu delší pěti let. Jelikož pokus o loupež lze trestat odnětím svobody až na dobu deseti let, žadatel ztratil svůj status uprchlíka a jakékoliv další úvahy spojené se správností jeho odsouzení nebo situací v Somálsku byly zbytečné.
9. Pan Ahmed proti tomuto rozhodnutí protestoval u správního soudu, který rozhodování odložil na 2. února 1995. Správní soud rozhodl, že žadatelovo usvědčení ze zvláště závažného zločinu mělo pouze průkaznou důležitost pro danou věc; z toho nemohlo být vyvozeno, že, ipso facto, žadatel znamenal nebezpečí pro rakouskou společnost ve smyslu článku 33 § 2 Ženevské konvence. Takový závěr, který vylučoval ochranu poskytovanou touto konvencí přes pokračující riziko stíhání, mohl být učiněn pouze poté, co by zájmy uprchlíka a zájmy hostitelského státu byly navzájem zváženy a výsledek by vyzníval v neprospěch prvně zmíněného. Opatření zahrnovalo takovou restrikcí žadatelových osobních práv, že by muselo být z jednoho z důvodů uvedených ve zmíněném ustanovení skutečně nezbytným. Pro rozhodnutí, zda tomu tak bylo, bylo nutné odhadnout budoucí chování projednávané osoby, ovšem v tomto případě to ministr opominul učinit.
10. Dne 10. dubna 1995 ministr vnitra opět nařídil zrušení statutu uprchlíka pro pana Ahmeda. Poukazuje na rozhodnutí správního soudu (viz výše uvedený odst. 14), nejprve poznamenal, že žadatel byl shledán vinným z pokusu o loupež, zvláště závažného zločinu ve smyslu článku 33 § 2 Ženevské konvence. Dále se zmínil o dalších opatřeních učiněných proti žadateli, konkrétně

o podmíněném odsouzení ke třem měsícům vězení a pokutě 500 ATS za vandalství v roce 1991. pokutě 1000 ATS za vyhrožování na policejní stanici v roce 1992 a stížnosti policie veřejnému žalobci v Grazu udávající vandalství v tomtéž roce. Ačkoliv tyto zločiny každý sám o sobě neznamenal pro společnost nebezpečí, brány dohromady nicméně odhalovaly jasnou tendenci k agresivitě. Nemohlo být tudíž vyloučeno, že žadatel mohl v budoucnosti spáchat další zločiny, což ho činilo pro společnost nebezpečným.

11. Dne 9. listopadu 1995 správní soud potvrdil výše uvedené rozhodnutí, zdůrazňuje zvláště, že při provedení zhodnocení žadatelovy nebezpečnosti se ministr zcela oprávněně opíral o události předcházející jeho uvěznění.
12. Řízení o vyhoštění
13. Zatím 14. listopadu 1994 orgán Spolkové policie v Grazu vydal neomezený příkaz k vyhoštění proti žadateli podle článku 18 §§ 1 a 2 zákona o cizincích (viz níže uvedený odst. 26) a nařídil, že po odpykání trestu bude dále držen ve vazbě s ohledem na jeho vyhoštění. Poznamenal, že z hlediska žadatelova odsouzení a závažnosti jednoho ze zločinů, pokusu o loupež, nemůže být vyloučeno páčání dalších. Proto ve snaze zajistit veřejný klid, pořádek a bezpečnost a zabránit panu Ahmedovi v páčání zločinů ve smyslu článku 8 § 2 Evropské úmluvy o lidských právech se jevilo nutným deportovat ho, i když toto opatření nesporně zakládalo zásah do jeho osobního života.
14. Žadatel se proti tomuto rozhodnutí odvolal 30. listopadu 1994 se žádostí, aby úřady shledaly podle článku 54 zákona o cizincích, že jeho vyhoštění by bylo v rozporu s článkem 37 tohoto zákona (viz níže uvedené odst. 28 a 29). Dne 10. prosince 1994 úřad veřejné bezpečnosti v Grazu toto odvolání zamítl, ale snížil dobu určenou v příkazu k jeho vyhoštění na deset let. Shledal, že úřad Spolkové policie správně zvážil rozporné zájmy a měl platné důvody pro vytvoření názoru, že zrušení vyhoštění by mělo závažnější škodlivý vlivná společnost než na pana Ahmeda. Dále poznamenal, že žadatel zatím nemohl být považován za integrovaného do rakouské společnosti, jelikož zde žil pouze čtyři roky a od března 1993 byl ve vězení. S touto zemí ho také nespojovalo) rodinné ani jiné pouto. Pokud se týká jeho pracovní činnosti, nevyžadovala zvláštní kvalifikaci a mohla být proto provozována i v zahraničí. Navíc žadatel byl v době svého uvěznění nezaměstnaným.
15. Poté, co byl podmíněně propuštěn, byl žadatel vzat do vazby na velitelství policie v Grazu dne 14. prosince 1994 s ohledem na jeho vyhoštění.
16. Dne 23. ledna 1995 štyrský nezávislý správní senát podpořil odvolání pana Ahmeda proti výše uvedenému opatření na základě toho, že jelikož Evropská komise pro lidská práva prodloužila prozatímní opatření podle ust. 36 svého Jednacího řádu (viz níže uvedený odst. 30), deportace žadatele před vypršením maximální dvouměsíční lhůty pro takový druh vazby (článek 48 zákona o cizincích) nebyla proveditelná. Žadatel byl tudíž propuštěn.
17. Dne 26. dubna 1995 se pan Ahmed doslavil na Spolkový úřad pro uprchlíky s návrhem možného použití článku 37 zákona o cizincích (viz níže uvedený odst. 28). Tvrdil, že situace v Somálsku se od jeho odchodu v roce 1990 zhoršila. Byl členem kmenu Hawiye, který byl v té době pronásledován, obzvláště generály, kteří byli u moci. Jeho kmen, který žil 900 kilometrů severně od Mogadishu, podporoval generála Aidida, ale později ustoupil od této podpory a od té doby byl na úleku i před tímto vůdcem. Nemohl se proto vrátit do vlasti, aniž by riskoval svůj život.

Dne 27. dubna 1995 Spolkový úřad pro uprchlíky prohlásil navrhované vyhoštění žadatele za zákonné. Vyjádřil názor, že zločiny jím spáchané, celkově vzato, poukazovaly na tendenci k agresivnímu chování a dokonce k rostoucí agresivitě, která by se brzy nezastavila před násilím proti osobám. Nemohlo být proto vyloučeno, že pan Ahmed mohl v budoucnosti spáchat další zločiny, tudíž znamenal pro společnost nebezpečí ve smyslu článku 37 § 4 zákona o cizincích. V lakovém případě nemohl ani fakt, že návratem do Somálska riskoval pronásledování, činit jeho deportaci do této země nezákonnou.

22. Dne 4. května 1995 úřad Spolkové policie v Grazu zamítl žadatelovo odvolání z 30. listopadu 1994 (viz výše uvedený odst. 18) na základě toho, že neexistovaly vážné důvody věřit, že by návratem do Somálska trpěl jednáním zakázaným článkem 37 § 1 a 2 zákona o cizincích. V souladu s ustálenou judikaturou správního soudu článek 37 § 1 předpokládal pouze nebezpečí a hrozby vycházející ze státu. Od svržení prezidenta Siyada Barreho zuřila v Somálsku občanská válka a všechny státní orgány byly zrušeny. Navíc nic nenasvědčovalo tomu, že by žadatel mohl být v Somálsku pronásledován projeden z důvodů uvedených v článku 37 § 2. A konečně by nedošlo ani k porušení článku 2 § 1 Evropské úmluvy o lidských právech, protože podle článku 37 pouhý fakt, že návratem do své vlasti by cizinec mohl riskovat život, nebyl dostatečnou zábranou pro vyhoštění.
23. Po odvolání žadatele štyrský úřad veřejné bezpečnosti odložil výše uvedené rozhodnutí na 22. května 1995. Hned na to úřad Spolkové policie v Grazu 31. října 1995 shledal, že v Somálsku by pan Ahmed riskoval pronásledování projeden z důvodů uvedených v článku 37 zákona o cizincích. Následně 22. listopadu 1995 pozdržel jeho vyhoštění na obnovitelnou dobu jednoho roku.
24. Příslušné mezinárodní a domácí právo
25. Ženevská konvence z 28. července 1951 vztahující se ke statutu uprchlíků
26. Podle Článku I Ženevské konvence z 28. července 1951, ve znění doplněném protokolem z 31. ledna 1967. je „uprchlík“ definován jako každá osoba, která „se vzhledem k důvodným obavám z pronásledování z důvodů rasových, náboženských, národnostních, příslušenství k určité sociální skupině nebo politického názoru nachází mimo svou vlast a nemůže či kvůli zmíněným obavám nechce využít ochrany onoho státu“.

Článek 33 výše uvedené dohody stanoví:

„1. Žádný ze států Konvence nevykáže či nevrátí uprchlíka žádným způsobem na hranice území, kde by jeho život či svoboda byly ohroženy z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině či politického názoru.

2. Výhody tohoto ustanovení ovšem nemohou být uplatňovány uprchlíkem, o kterém se z pádných důvodů lze domnívat, že znamená nebezpečí pro bezpečnost země, ve které se nachází, nebo který, usvědčený konečným rozsudkem ze zvláště závažného zločinu, představuje nebezpečí pro společnost této země.“
3. Domácí právo
4. Zákon o právu na azyl
5. Podle článku 5 §§ 1 a 3 zákona o právu na azyl z roku 1991 uprchlík ztrácí status uprchlíka, jestliže příslušný úřad shledá, že podmínky stanovené článkem 33 § 2 Ženevské konvence vztahující se ke statutu uprchlíků (viz výše uvedený odst. 24) byly splněny.
6. Zákon o cizincích
7. Článkem 18 zákona o cizincích z roku 1992 se řídí příkazy k vyhoštění. První odstavec stanoví, že vyhoštění cizince musí být nařízeno, jestliže určité skutečnosti dávají důvod k přesvědčení, že jeho přítomnost v zemi znamená nebezpečí pro veřejný klid, pořádek a bezpečnost nebo je neslučitelná s jinými veřejnými zájmy vztahujícími se k článku 8 § 2 Evropské úmluvy o lidských právech. Mezi jinými skutečnostmi, které jsou pro účely článku 18 § 2 relevantní, zmiňuje konečné rozhodnutí rakouského soudu uvalující na projednávaného uprchlíka vazební trest delší tři měsíců.
8. První věta článku 36 § 2 stanoví, že vyhoštění má být pozastaveno na prodloužitelnou dobu až jednoho roku na žádost projednávané osoby či z vlastní iniciativy úřadů tam, kde je vyhoštění zakázáno podle článku 37 nebo se jeví být neproveditelným.
9. Článek 37 zakazuje vyhoštění cizincem do státu, ve kterém existují evidentní důvody věřit:

- že bude vystaven riziku nehumánního zacházení či odsouzení k trestu smrti (§ 1):

- že jeho život či svoboda budou ohroženy na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině či politického názoru (paragraf 2. který se vztahuje k článku 33 § 1 Ženevské konvence).

Vyhoštění cizince do státu, kde by byl ohrožen ve smyslu § 2, je povoleno pouze tehdy, jestliže z vážných důvodů projednávaná osoba představuje nebezpečí pro bezpečnost Rakouské republiky nebo, odsouzena konečným rozsudkem za zločin postižitelný troštem delším než pět let vězení, nebezpečí pro společnost 4 vztahující se k článku 33 § 2 Ženevské konvence).

Žádný cizinec nemůže být deportován v době platnosti prozatímního opatření požadovaného Evropskou komisí nebo Soudem pro lidská práva (§ 6).

29. Podle článku 54 musí příslušný orgán na žádost cizince rozhodnout, zda existují vážné důvody pro přesvědčení, že by byl v ohrožení ve smyslu znění článku 37 § 1 nebo § 2 ve státě jím jmenovaném (§ 1).

Až do konečného rozhodnutí ve věci své žádosti nesmí být cizinec deportován do jmenovaného státu. Jestliže byl deportován do jiného státu, řízení je přerušeno pro nedostatek důkazů (§ 4).

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

30. Ve své žádosti ke Komisi (č. 25964/94) z 13. prosince 1994 pan Ahmed uvedl, že jeho vyhoštění do Somálska by ho vystavilo vážnému ohrožení v tom smyslu, že by tam s ním bylo jednáno v rozporu s článkem 3 Úmluvy.

31. Komise prohlásila žádost za přípustnou 2. března 1995. Ve své zprávě z 5. července 1995 (článek 31) vyjádřila jednomyslný názor, že deportací žadatele do Somálska by došlo k porušení článku 3.

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

32. Ve svém vyjádření Vláda žádala Soud, aby rozhodl, že nedošlo k porušení článku 3.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Rozsah případu

2. Ve svém vyjádření pan Ahmed žádal Soud, aby zvážil fakta případu nejen podle článku 3 Úmluvy, ale také podle článků 5 a 13.

3. Soud poznamenal, že žádná stížnost v souvislosti s články 5 a 13 Komisi ve zmíněné žádosti předložena nebyla. Jelikož rozsah případu před ním je vymezen rozhodnutím Komise o přípustnosti (viz mezi mnoha jinými, rozsudek ve věci Masson a Van Zon v. Holandsko ze dne 28. září 1995, Série A č. 327-A. s. 16. § 40), nemůže se lakové stížnosti věnovat.

4. Údajné porušení článku 3 Úmluvy

5. Žadatel uvedl, že kdyby byl deportován do Somálska, zcela jistě by tam byl podroben zacházení zakázanému článkem 3 Úmluvy, který stanoví:

„Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“

Tím, že mu rakouské úřady přiznaly 15. května 1992 status uprchlíka, uznaly, jak uvedl, skutečnost tohoto ohrožení. Podle posledních zpráv se situace v Somálsku od té doby nijak výrazně nezměnila. Země byla stále dějištěm bratrovražedné války soupeřících klanů. On sám byl stále ještě podezříván k příslušnosti k jednomu z nich, USC, a v Somálsku mu proto stále hrozilo pronásledování. Pouze jeho trestní odsouzení zavinilo, že ztratil status uprchlíka: avšak údajná závažnost zločinů, které osoba spáchala, nebyla dostačující, aby ospravedlnila ohrožení jejího života.

36. Komise v podstatě uznala výše uvedený argument. Poznamenala zvláště, že národní úřady na podporu svého rozhodnutí odebrat žadatelovi jeho status uprchlíka neuvedly žádný nový faktor ukazující na to, že by ohrožení při jeho návratu do Somálska již zaniklo.
37. Vláda se také domnívala, že pan Ahmed by v Somálsku riskoval, že bude podroben zacházení neslučitelnému s článkem 3. Avšak prohlásila, že vyhověla požadavkům tohoto ustanovení jen do té míry, jakou dovoluje rakouská legislativa. Jelikož příkaz k vyhoštění byl konečný, nemohl již být dále odkládán. To znamenalo, že podle rakouského práva by zastavení opatření proti žadateli bylo jediným způsobem, jak by mohl zákonně zůstat na území Rakouska. Navíc předložením žádosti podle článku 36 § 2 zákona o cizincích (viz výše uvedený odst. 27) byl pan Ahmed oprávněn k prodloužení pobytu tak dlouho, dokud by platilo jeho ohrožení v Somálsku. Kdyby tato žádost byla zamítnuta, mohl se ještě obrátit k ústavnímu soudu a správnímu soudu.
38. Soud znovu především zdůraznil, že Smluvní státy mají právo, vycházející ze zavedeného mezinárodního práva a podřízené jejich smluvním závazkům včetně Úmluvy, kontrolovat příchod, pobyt a vyhoštění cizinců. Taktéž poznamenal, že právo na politický azyl není obsaženo ani v Úmluvě, ani v Protokolech (viz rozsudek ve věci Vilvarajah a další v. Spojené království ze dne 30. října 1991. Série A č. 215. v 34. § 102).
39. Avšak z vyhoštění cizince Smluvním státem může vyvstat spor s článkem 3 a odtud vyplývá podle Úmluvy odpovědnost tohoto státu tam, kde byly prokázány oprávněné důvody věřit, že projednávaná osoba by vyhoštěním čelila skutečnému riziku, že bude ve své zemi podrobena zacházení v rozporu s článkem 3. Za těchto okolností článek 3 zahrnuje povinnost nevyhostit projednávanou osobu do takové země (viz rozsudky ve věcech Soering v. Spojené království ze dne 7. července 1989. Série Ač. 161. s. 35. 90-91: Cruz Varas a další v. Švédsko ze dne 20. března 1991. Série A č. 201. s. 28. §§ 69-70: výše zmíněný Vilvarajah a další, s. 34. § 103; Chahal v. Spojené království ze dne 15. listopadu 1996).
40. Soud dále opakovaně zdůraznil, že článek 3. který uchovává jednu ze základních hodnot demokratických společností (viz výše zmíněný rozsudek ve věci Soering. s. 34. § 88), zakazuje důraznými formulacemi mučení nebo nehumánní či ponižující zacházení nebo trestání bez ohledu na chování oběti. Nepodobný ,většině základních odstavců Úmluvy a Protokolů č. 1 a č. 4. článek 3 neobsahuje žádná ustanovení pro výjimky a žádná jeho derogace není podle článku 15 přípustná dokonce ani v případě veřejného ohrožení státní existence (viz rozsudky ve věcech Irsko v. Spojené království ze dne 18. ledna 1978, série A č. 25, s. 65, § 163. Tomasi v. Francie*) ze dne 27. srpna 1992. Série A č. 241-A. s. 42. § 115 výše zmíněný Chahal. s. ... § 79).
41. Výše uvedený princip je rovněž platný, když spory podle článku 3 vyvstanou v případech vyhoštění. Podle toho činnost projednávaných jednotlivců, jakkoli nežádoucí a nebezpečná, nemůže mít zásadní význam. Ochrana poskytovaná článkem 3 je lak rozsáhlejší než ta, která je stanovena článkem 33 Úmluvy Spojených národů o statutu uprchlíků z roku 1951 (viz výše uvedený odst. 24 a výše zmíněný rozsudek ve věci Chahal. s. ... § 80).
42. Stejně jako Komise Soud přikládá zvláštní význam skutečnosti, že 15. května 1992 rakouský ministr vnitra přiznal žadateli status uprchlíka v rámci znění Ženevské konvence (viz výše uvedené odst. 11 a 24) poté, co shledal přijatelným jeho tvrzení, že jeho činnost v opoziční skupině a celková situace v Somálsku dávají důvod k obavám, že v případě návratu by byl podroben perzekuci (viz výše uvedený odst. 11). Přesto, že žadatel o dva roky později svůj status ztratil, stalo se tak výhradně pro jeho trestné činy; následky jeho vyhoštění nebyly brány v úvahu (viz výše uvedený odst. 12).
43. Z hlediska odhadnutí rizika v případě ještě neuskutečněného vyhoštění však musí být skutečně posuzovaná dobou ta, kdy Soud zvažuje tento případ. Ačkoliv historická situace je důležitá, protože může osvětlit nynější stav a jeho pravděpodobný vývoj, rozhodující jsou současné podmínky (viz výše zmíněný rozsudek ve věci Chahal. s. ... § 86).
44. S ohledem na současnou situaci v Somálsku Soud založil své hodnocení na shledání Komise, již podle Úmluvy úkol zjištění a ověření skutečnosti náleží především (viz, inter alia. výše zmíněný rozsudek ve věci Cruz Varas a další, s. 29. § 74). Ve své zprávě z 5. července 1995

Komise poznamenala, že situace v Somálsku se od roku 1992 téměř nezměnila. Země byla stále ve stavu občanské války a stále probíhaly boje mezi množstvím klanů soupeřících navzájem o vládu nad zemí. Neexistoval žádný náznak, že by nebezpečí, kterému by žadatel byl vystaven v roce 1992, zmizelo, nebo že by jakýkoliv veřejný orgán byl schopen poskytnout mu ochranu.

45. Před Soudem Vláda nezpochybnila žadatelovo vyjádření, že v situaci v jeho zemi nedošlo k viditelnému zlepšení. Na druhou stranu vysvětlila, že rakouské úřady se rozhodly pozastavit vykonání projednávaného vyhoštění, protože rovněž, shledaly, že tak, jak se věci mají, se pan Ahmed nemohl vrátit do Somálska, aniž by riskoval zacházení v rozporu s článkem 3.
46. V této věci Soud dospěl ke stejnému závěru, který navíc nebyl v rozporu s žádným materiálem ve spisu či informací přednesenou těmi, kdo se dostavili ke slyšení; tento závěr nebyl z hlediska zásadní povahy článku 3 vyvrácen ani žadatelovým trestným činem či současným nedostatkem státní moci v Somálsku.
47. Dále prohlašuje, že žadatelova deportace do Somálska by porušovala článek 3 Úmluvy tak dlouho, dokud mu hrozí vážné nebezpečí být podroben mučení nebo nehumánnímu či ponižujícímu zacházení.

III. Aplikace článku 50 Úmluvy

48. Článek 50 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že rozhodnutí nebo opatření soudního nebo každého jiného orgánu Vysoké smluvní strany je zcela nebo částečně v rozporu se závazky vyplývajícími z této Úmluvy a jestliže vnitrostátní právo této strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků takového rozhodnutí nebo opatření, rozhodnutí Soudu přiznává v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

Podle tohoto ustanovení žadatel požadoval náhradu za újmu a uhrazení svých výdajů.

49. Dosud nedošlo k porušení článku 3. Nicméně Soud shledal, že v případě uskutečnění by deportace pana Ahmeda takové porušení vyvolala, proto článek 50 musí být brán jako použitelný v souvislosti se skutečnostmi předloženého případu (viz. *mutatis mutandis*. rozsudek ve věci *Beldjoudi v. Francie* ze dne 26. března 1992, Série A č. 234-A. s. 29, § 84).

50. Újma

51. Pan Ahmed požadoval 16 250 rakouských šilinku (ATS) jako náhradu za ztrátu výdělku v době mezi 14. prosincem 1994 a 23. březnem 1995. během níž, jak prohlásil, bylo jeho uvěznění nezákonné.

Delegát Komise se nevyjádřil.

Stejně jako Vláda Soud nespatřuje žádnou příčinnou spojitost mezi údajnou peněžní újmou a závěrem s ohledem na článek 3 (viz výše uvedený odst. 47). Tento požadavek musí být proto zamítnut.

51. Žadatel dále požadoval odškodnění za morální újmu částkou, kterou přenechal k rozhodnutí Soudu.

Vláda ponechala tuto záležitost na úvaze Soudu: delegát Komise se nevyjádřil.

Soud shledal, že žadatel musel utrpět morální újmu, ale že současný rozsudek mu v tomto směru poskytuje dostatečné zadostiučinění.

1. Náklady a výdaje

2. Pokud se týká nákladů a výdajů zaplacených za řízení u rakouských soudů a později u instituci Úmluvy, pan Ahmed požadoval 240 000 ATS včetně 100 000 ATS za soudní poplatky vydané ve

Strasbourg.

Vláda prohlásila, že nebyla v postavení vyjadřovat se k těmto částkám, jelikož neměla dostačující informace o lom, jak k nim žadatel došel. Jestliže by však Soud shledal porušení, byla připravena zaplatit 100 000 ATS. Delegát Komise se nevyjádřil.

53. Po provedení odhadu na srovnatelném základě Soud z tohoto titulu přiznává žadateli 150 000 ATS.
54. Úrok z prodlení
55. V souladu s informací dostupnou Soudu je zákonná úroková míra užívaná v Rakousku ke dni přijetí tohoto rozsudku 4 % ročně.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. rozhoduje, že nemá pravomoc zvážit žadatelovy stížnosti v souvislosti s články 5 a 13 Úmluvy;
2. rozhoduje, že dokud by žadatel čelil v Somálsku reálnému riziku, že bude trpět zacházením v rozporu s článkem 3 Úmluvy, došlo by k případě provedení rozhodnutí deportovat ho k porušení tohoto ustanovení;
3. rozhoduje, že pokud se týká peněžní újmy utrpěné žadatelem, tento rozsudek mu pro účely článku 50 Úmluvy poskytuje dostatečně spravedlivé zadostiučinění;
4. rozhoduje, že žalovaný stát zaplatí žadateli během tří měsíců 150 000 (sto padesát tisíc) rakouských šilinků za náklady a výdaje a že prostý úrok 4 c/c ročně bude splatný od vypršení výše uvedených tří měsíců; až do vyrovnání;
5. zamítá zbytek žadatelových požadavků.

Vyhotoveno v jazyce anglickém a francouzském a vyhlášeno při veřejném jednání v Paláci lidských práv ve Strasbourg dne 17. prosince 1996.

Herbert PETZOLD

tajemník

Rudolf BERNHARDT

předseda

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourg - přílohový sešit III/95. Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 12850/87. str. 14.